

ÖDEV SORULARI

BÖLÜM 2: İDEALLER

1) S, R halkasının boştan farklı herhangi alt kümesi olsun.

$ann_r(S) = \{r \in R: \forall a \in S \text{ için } ar = 0_R\}$ kümesi S nin sağ sıfırlayıcısı

$ann_l(S) = \{r \in R: \forall a \in S \text{ için } ra = 0_R\}$ kümesi S nin sol sıfırlayıcısı olmak üzere

i) $ann_r(S)$ kümesi R nin bir sağ idealidir.

ii) $ann_l(S)$ kümesi R nin bir sol idealidir.

iii) Eğer S, R nin bir sağ ideali ise $ann_r(S)$ kümesi R nin bir idealidir.

iv) Eğer S, R nin bir sol ideali ise $ann_l(S)$ kümesi R nin bir idealidir.

2) Bir önceki soruda verilmiş tanımları göz önüne alarak aşağıdakileri gösteriniz.

i) Eğer S kümesi R nin bir ideali ise $ann_r(S)$ ve $ann_l(S)$ kümeleri de R nin idealleridir.

ii) R birimli halka ise $ann_r(R) = ann_l(R) = \{0_R\}$ olur.

3) R bir halka olmak üzere

i) I ve J kümeleri R nin iki ideali olsun. $I \cup J$ de R nin bir ideali olur mu? Gösteriniz.

ii) $\{I_\alpha\}_{\alpha \in \{1,2,\dots\}}$ kümesi $I_1 \subseteq I_2 \subseteq \dots \subseteq I_n \subseteq \dots$ olacak şekilde R nin bazı ideallerinden oluşan bir aile olsun. Bu durumda $\bigcup_\alpha I_\alpha$ nin R de bir ideal olduğunu gösteriniz.

4) R bir halka olmak üzere I, J ve K kümeleri R nin idealleri olsun. Bu durumda aşağıdakileri gösteriniz.

i) $I(J + K) = IJ + IK$

ii) $(I + J)K = IK + JK$

5) $\mathbb{Z}$ tamsayılar halkasında $I = (12)$ ve $J = (21)$ olsun. O halde aşağıdakileri gösteriniz.

(Yol Gösterme: $c = a/ebob(a, b)$ olmak üzere $((a):(b)) = (c)$ dir.)

i) $I + J = (3)$

ii) $I \cap J = (84)$

iii) $IJ = (252)$

iv) $(I:J) = (4)$

v) $(J:I) = (7)$

- 6) R değişmeli bir halka olmak üzere I, J ve K kümeleri R nin idealleri olsun. Bu durumda aşığıdakileri gösteriniz.
- i) $I \subseteq J$ ise $(I:K) \subseteq (J:K)$ ve $(K:J) \subseteq (K:I)$ dir.
  - ii) $(I:J) = (I:I+J)$ dir.
  - iii) $n \in \mathbb{Z}^+$ olmak üzere $(I:J^{n+1}) = ((I:J^n):J) = ((I:J):J^n)$ dir.
- 7) I ve J kümeleri R halkasının iki ideali olsun. $(I:{}_r J) = \{a \in R: aJ \subseteq I\}$ ve $(I:{}_l J) = \{a \in R: Ja \subseteq I\}$ olmak üzere aşığıdaki eşitlikleri gösteriniz.
- i) $(0_{R:{}_r} I) = \text{ann}_l(I)$
  - ii) $(0_{R:{}_l} I) = \text{ann}_r(I)$
- 8) $P(X)$, herhangi bir X kümesinin bütün alt kümelerinin oluşturduğu halka olsun. X in bütün sonlu alt kümeleri $P(X)$ de bir ideal oluşturur, gösteriniz.
- 9) R bir birimli halka ve I da onun bir sağ ideali olsun. Bu durumda $(I:{}_l R) = \{a \in R: Ra \subseteq I\}$ kümesinin, I da kapsanan en büyük ideal olduğunu gösteriniz.
- 10) I ve J kümeleri R halkasının $I \subset J$ olacak şekilde iki ideali olsun. O halde J/I kümesinin R/I nın bir ideali olduğunu gösteriniz.